

MFC Bethanië: Partners in Parenting (P&P)

Korte samenvatting

Eline Gielen

Ellen Schoofs

Inhoud

1	Opstart en visie.....	3
1.1	Bestaansgrond MFC Bethanië-P&P	3
1.2	Ontstaan	3
1.3	Doelgroep	3
1.4	Pijlers	4
1.5	Concept	4
2	De werking van P&P	5
2.1	Fase 1: Sensibiliseren.....	5
2.2	Fase 2: Aanmelding en beeldvorming	5
2.3	Fase 3: Matching	6
2.4	Fase 4: fitting	6
2.5	Fase 5: Training.....	7
2.6	Fase 6: Begeleiding	7
2.7	Fase 7: Verankeren en oriënteren.....	7
3	Minimumvereisten voor de opstart van P&P in een organisatie	8
3.1	Inhoudelijke minimumvereisten	8
3.2	Organisatorische minimumvereisten	9

1 Opstart en visie

1.1 Bestaansgrond MFC Bethanië-P&P¹

Om gezond en evenwichtig te kunnen opgroeien heeft elk kind nood aan een gevoel van 'belonging' (bij wie hoor ik?), 'mastery' (wat kan ik?), 'independence' (wie ben ik?) en 'generosity' (wat geef ik/ ontvang ik?) zoals beschreven in het model van 'Circle of Courage'. Voor kinderen die langdurig opgroeien in leefgroepen en waar de ouders onvoldoende perspectief kunnen bieden, dreigen deze vier domeinen overschaduwd te worden. De ontwikkelingsruimte van kinderen komt daarmee in het gedrang en het gebrek aan perspectief genereert niet zelden extra symptoomgedrag. Hoe performant en kwaliteitsvol een leefgroep ook probeert te zijn, het kan een warme en stabiele thuis niet vervangen. Voor kinderen met een complexe gedrags- en emotionele problematiek is een reguliere Pleegzorgplaatsing echter vaak niet (meer) vanzelfsprekend. Via Partners in Parenting (P&P¹) trachten MFC Bethanië alsnog een gezinsperspectief te creëren, namelijk voltijds, deeltijds of ondersteunend verblijven bij specifiek geselecteerde, getrainde en begeleide pleegouders (P&P-ouders). P&P streeft ernaar om kinderen een zo gewoon mogelijk leven te geven, met extra orthopedagogische en therapeutische ondersteuning waar nodig. Het is gericht op het verruimen van de wereld van kinderen via volwaardige participatie en integratie in de maatschappij. It takes a whole village to raise a child: een beroep doen op heel de samenleving om kwetsbare kinderen te helpen opvoeden opdat ze maximale ontwikkelingskansen in het leven kunnen krijgen.

1.2 Ontstaan

Partners in Parenting (P&P) werd als merknaam en concept gelanceerd in oktober 2010 door Jo Voets en bouwde verder op de ervaringen van MFC Bethanië en Pleegzorg Limburg met OPPZET (Orthopedagogische Pleegzorg en Training 1998-2006), gevaloriseerd in het Globaal Plan Jeugdzorg (2006). De start en de uitbouw van P&P werd mogelijk gemaakt met projectmiddelen van het VAPH in het kader van zorgvernieuwingsprojecten. Na vier projectjaren bleek P&P zijn bestaansreden bewezen te hebben en werd het als werkvorm binnen MFC Bethanië verankerd. Parallel hieraan werd P&P binnen het Decreet Pleegzorg (2014) ondergebracht in een administratieve-financiële samenwerking met Pleegzorg Limburg. In 2017 werd P&P opgenomen als één van de strategische doelstellingen waarin MFC Bethanië kiest voor verdiepen, verankeren en verbreden van de werking.

1.3 Doelgroep

Partners in Parenting richt zich tot kinderen en jongeren tussen 3 en 18 jaar met gedrags- en emotionele problemen in combinatie met een problematische opvoedingssituatie. Het gaat om

¹ P&P verwijst steeds naar MFC Bethanië P&P

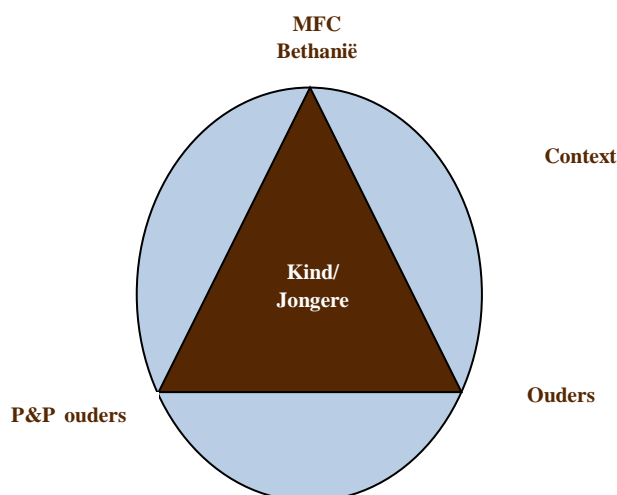
kinderen die aangewezen zijn op een langdurig verblijf in een residentiële setting, in de praktijk meestal (80%) binnen MFC Bethanië. Aanvullend (20%) kan P&P ook ingeschakeld worden om moeilijk lopende pleegplaatsingen binnen reguliere Pleegzorg te ondersteunen of om pleegplaatsingen vanuit een andere residentiële voorziening op te starten.

1.4 Pijlers

- Orthopedagogische Pleegzorg gedragen vanuit een multidisciplinair team én gelinkt aan een residentiële voorziening.
- De vraagstelling en de ontwikkelingsnood van het kind wordt steeds als centraal thema gehanteerd en is bepalend voor het partnerschap tussen ouders, P&P-ouders en de voorziening.
- Gespecialiseerde zorg en behandeling op kind-, ouder- en pleeggezin niveau vanuit kennis, expertise en ervaring in het omgaan met gedrags-, emotionele- en ontwikkelingsproblemen.
- Ouders worden als expliciete partner in de begeleiding betrokken en ondersteund. De afstemming tussen ouders en pleegouders vraagt maatwerk.
- Intensieve begeleiding van het volledige P&P-gezin, gericht op sensitief en responsief pleegouderschap.

1.5 Concept

Partners in Parenting is letterlijk te nemen: verschillende partners dragen de opvoeding en ontwikkeling van een kind en werken in een driehoek samen (afbeelding). Als het ouderschap moeizaam loopt en een terugkeer naar huis niet mogelijk is, wordt er uitgekeken naar P&P-gezinnen die op maat van het kind mee kunnen ondersteunen. De vraagstelling en de ontwikkelingsnood van het kind wordt steeds als centraal thema gehanteerd en is bepalend voor het partnerschap tussen ouders, P&P-ouders en MFC Bethanië. Kinderen kunnen variërend van 7/7, 5/7, 2/7 of enkel tijdens vakanties in een P&P-gezin verblijven.

2 De werking van P&P

Het volledige proces vanaf de beslissing om een P&P-traject op te starten tot de realisatie ervan bestrijkt zeven fases en loopt parallel op drie lagen: de P&P-ouders, het kind, de ouders. Het is niet mogelijk om de fases in een tijdslijn uit te zetten, gezien het tempo en verloop ervan telkens op maat van de verschillende betrokkenen en het te beogen traject wordt afgestemd.

2.1 Fase 1: Sensibiliseren

De allereerste fase in het opstarten van een P&P-traject, omvat het sensibiliseren van zowel kandidaat P&P-gezinnen, MFC Bethanië & Pleegzorg Limburg als organisatie en de ouders & hun kinderen/jongeren die opgenomen worden in een leefgroep van MFC Bethanië.

- Om een P&P-traject te realiseren zijn er uiteraard pleeggezinnen nodig die zich willen engageren in een P&P-verhaal. Sensibiliseren betekent kandidaat-pleegouders gevoelig maken voor deze specifieke vorm van Pleegzorg.
- Het is belangrijk dat ook de multidisciplinaire teams van MFC Bethanië voldoende zicht hebben op de mogelijkheden en werking van P&P, opdat zij tijdens een behandeltraject tijdig de indicaties kunnen opmerken. Hetzelfde geldt voor de teams van Pleegzorg Limburg. Gezien de intensieve samenwerking tussen P&P en Pleegzorg Limburg is het aangewezen dat de medewerkers van Pleegzorg Limburg de P&P-werking kennen.
- Ook de ouders en kinderen/jongeren die opgenomen worden in MFC Bethanië, moeten van het bestaan van P&P als één van de mogelijke modules op de hoogte gebracht worden.

2.2 Fase 2: Aanmelding en beeldvorming

De tweede fase in een P&P-traject volgt op de aanmelding van een kind vanuit het huidige multidisciplinair team in het P&P-team. Alvorens een aanmelding te doen, is er vanuit het multidisciplinair team belangrijk voorwerk geleverd. Een zorgvuldig proces van beeldvorming en behandeling werd met het kind en de ouders doorlopen. In overleg met alle betrokkenen werd op basis van alle risico- en protectieve factoren beslist dat het kind niet (voltijds) thuis kan opgroeien. Ouders en kinderen werden ondersteund en begeleid in deze ingrijpende beslissing. In een tweede stadium werden de verschillende alternatieven -binnen het gegeven dat er geen terugkeer naar huis kan zijn- pas verkend. De keuze voor P&P werd nauwgezet afgewogen tegen andere alternatieven en in overleg met ouders en verwijzers genomen. Indien ouders niet achter een aanmelding voor P&P kunnen staan (en de indicaties voor het kind deze non-acceptatie overstijgen), werd er een duidelijk kader gecreëerd vanuit de jeugdrechtbank.

Een aanmelding in het P&P-team betekent dat de vraag wordt gesteld om de ontwikkelingsnoden van het kind te onderzoeken, met het oog op een mogelijke P&P-plaatsing. Een goede beeldvorming is de basis van elk P&P-traject. Beeldvorming is meer dan diagnostiek, namelijk het vermogen om systemen 'in beeld te krijgen' en van daaruit P&P-thema's te definiëren. De leefgroep en het multidisciplinair team zetten hun proces met het kind verder, specifiek om het profiel, de vraagstelling en de ontwikkelingsnoden van het kind in het kader van een mogelijke P&P-plaatsing helder te krijgen. Op maat en tempo van hun leeftijd, functioneren en noden wordt de beleving van kinderen expliciet of impliciet bevraagd. De ouders worden in heel het proces nauw betrokken en krijgen heldere informatie. Beginnend wordt er ook al stilgestaan bij hoe de ouder-kind relatie zich in een verder P&P-traject zou kunnen aftekenen. Als er een mogelijke matching met een kandidaat P&P-gezin in het zicht is, wordt er vanuit het P&P-team aanvullend belangrijke informatie verzameld. Dit om een inschatting te kunnen maken specifiek vanuit de P&P-bril en als basis voor de volgende stappen die gezet zullen worden.

2.3 Fase 3: Matching

De derde fase wordt ingezet als uit het proces van beeldvorming blijkt dat de indicaties voor een P&P-traject kloppen én indien er een kandidaat P&P-gezin is dat een aanbod op maat zou kunnen realiseren. Matching betekent dat het profiel van het kind getoetst wordt aan het aanbod en profiel van het kandidaat P&P-gezin en dat het kandidaat P&P-gezin en het kind in kwestie traag, discreet en stapsgewijs worden samengebracht. De fase van matching is een cruciaal element in de P&P-werking en onderscheidt zich in 3 subfases, namelijk prematching, discrete matching en open matching.

2.4 Fase 4: fitting

Fitting betekent dat de beslissing genomen wordt om het P&P-traject verder vorm te geven en impliceert letterlijk het proces van 'inpassen' van het kind in het **P&P-gezin**. Voor sommige **kinderen** betekent dit dat ze volledig in het P&P-gezin gaan wonen, voor anderen wordt er gestreefd naar een regelmaat in de bezoeksregeling. Alle methodieken van systemisch werk worden ingezet om het proces van invoegen, plaats maken, pedagogische vaardigheden te faciliteren. Er is nu sprake van een duidelijk engagement.

Het centrale thema bij **ouders** is het samen zoeken naar hun nieuwe rol als ouder en samen zoeken hoe het partnerschap met pleegouders aan te gaan. Bij perspectiefbiedende trajecten leren ouders hun nieuwe P&P-ouderbegeleiding beter kennen.

2.5 Fase 5: Training

Zowel met het **P&P-kind** als met de **P&P-ouders** wordt een specifieke training opgezet. De troef is dat naast de specifieke P&P-begeleiding ook alle krachtbronnen en protectieve personen (opvoeders, therapeuten) kunnen worden ingezet. De training van de **P&P-ouders** heeft vooral als doel de pedagogische vaardigheden (steunen, sturen, stimuleren) in balans te zetten en het mentaliserend vermogen te versterken. Daarnaast focust het op het aangaan van een partnerschap met ouders en inzicht verschaffen wat het voor ouders betekent om niet zelf voor hun kind te zorgen.

Bij de **kinderen** ligt de focus op het stabiliseren en ontwikkelen in een gezinscontext. Het ervaren van een veilige plek (in ruime zin) waar wanneer nodig en mogelijk (slapende honden wakker maken) gefaseerde traumabehandeling d.m.v. het multidisciplinaire team van MFC Bethanië en externe partners i.s.m. ouders en P&P-ouders wordt geïnstalleerd (Struik, 2010).

De training van **ouders** kent een andere focus. Het intensieve begeleidingsproces is vooral een thema bij de perspectiefbiedende trajecten. Het richt zich op het verder zoeken naar de nieuwe rol als ouder, met aandacht voor rouw- en verliesverwerking. Wanneer er begeleide bezoeken plaatsvinden, zal de P&P-ouderbegeleider dit bezoek begeleiden met de focus op het ondersteunen van het contact tussen ouder en kind (Nederlands Jeugdinstituut, 2019).

2.6 Fase 6: Begeleiding

Afhankelijk van de posities, thema's en het verloop van het traject, wordt de intensiteit van de training afgebouwd en wordt de begeleiding (frequentie en inhoud) afgestemd op de noden. De training- en begeleidingsfase zijn twee communicerende vaten. Periodes van training worden gevolgd door periodes van begeleiding waar het geleerde verder omgezet wordt in de praktijk. Bij nieuwe ontwikkelingstaken, in nieuwe levensfasen gaan we opnieuw trainen en weer begeleiden... Tijdens het begeleiden worden getrainde thema's omgezet in de praktijk. De begeleiding blijft herhalen, nieuwe taal aanbieden en de verschillende ervaringen aan elkaar koppelen.

2.7 Fase 7: Verankeren en oriënteren

Na een formele evaluatie van de begeleidingsfase wordt de verankering ingezet. De posities en perspectieven zijn gekend, de thema's gedefinieerd en eventuele inpassingsmoeilijkheden benoemd. De begeleiding wordt afgestemd op de noden en een overdracht naar reguliere Pleegzorg wordt verkend.

3 Minimumvereisten voor de opstart van P&P in een organisatie

3.1 Inhoudelijke minimumvereisten

P&P is ontstaan in MFC Bethanië, waar ervaring en deskundigheid van de bestaande werking werden ingezet (beeldvorming, behandeling, open leefgroep,...). Deze werkvorm van therapeutische pleegzorg inzetten in andere settings is zeker ook mogelijk. Iedere organisatie heeft eigen kwaliteiten, deskundigheid en ervaringen die aangewend kunnen worden.

Er zijn echter ook cruciale voorwaarden waaraan voldaan dient te zijn om de kwaliteit en effectiviteit van de P&P-werking te garanderen:

- **Multidisciplinair werken gebaseerd op de empirische cyclus**, al dan niet met externe partners, is nodig om grondige beeldvorming van het kind te verkrijgen alsook aan de slag te kunnen gaan met de verschillende inhoudelijke kaders van P&P. Daarnaast moeten verschillende disciplines op maat van het traject kunnen worden aangewend (therapie, gezinsbegeleiding, ...).
- **Contextgericht werken in de leefgroep (Open leefgroepen)** die vanuit hun ervaring en beeldvorming mee kunnen matchen tussen kind en kandidaten (concrete voorbeelden geven tijdens profielvoorstelling, observeren tijdens gesloten matching, communiceren met kind, ouders en pleegouders), concrete handvaten geven via 'modeling' en gesprekken in de afstemming naar het kind (tijdens matching, fitting en trainingsfase), 'wisselstation' tussen de partners, enz.
- **Fallback beleid** is nodig om de pleeggezinnen te flankeren en als partner te fungeren in de samenwerkingsrelatie die het pleegzorgtraject mee in stand houdt. Wie kunnen pleeggezinnen en ouders 24 op 24 h contacteren? Waar kan een kind/ jongere in crisis kort- of langdurig worden opgenomen?
- **Bereidheid in het uitbouwen van expertise rond hechting, loyaliteiten, trauma**: onafhankelijk van de doelgroep, waarover elke voorziening reeds eigen expertise heeft opgebouwd, impliceert het opzetten van een pleegzorgtraject deze thema's.
- **Geloof in pleegzorg (op maat)**: het is uiterst belangrijk om als organisatie effectief te geloven in pleegzorg als een eerste aanvulling op een residentieel traject voor een kind, erin te geloven dat een kind het meeste kan groeien in verbinding met anderen, hoop te blijven hebben dat er voor elk kind een gezin een meerwaarde kan bieden (op maat).
- **Ouderwerking en pleegouderwerking**: een sensitiviteit voor een aparte insteek voor de ouder- en pleegouderwerking is nodig om voldoende tegemoet te komen aan beide begeleidingsnoden. Voor ouders ligt de focus op het rouw- en aanvaardingsproces van de

pleegplaatsing, het helpen zoeken naar een nieuwe invulling van ouder-zijn, het begeleiden van gedeeld ouderschap. Voor pleegouders wordt er meer intensief ingezet op pleegopvoederschap, mentaliserend vermogen, training, begeleiding, enz.

3.2 Organisatorische minimumvereisten

- Intensief en langdurige samenwerking met Pleegzorg: als organisatie intensief en langdurig willen én kunnen samenwerken met de provinciale pleegzorgdienst, zowel op organisatorisch als inhoudelijk gebied.
- P&P als bewuste langdurige werking wordt gekozen. Dit houdt in dat P&P wordt gekozen als een langdurige werking in de organisatie waardoor er continue, langdurige trajecten voor kinderen worden mogelijk gemaakt. Dit betekent hiervoor kiezen in bezetting, werkingsmiddelen, missie, visie en langdurig alternatief voor residentiële trajecten. Om dit waar te maken, dienen er in het begin van deze uitrol gedurende 8u per week zowel een inhoudelijke coördinator, P&P-begeleider en gezinsbegeleider betrokken te zijn. Bij de opstart van de trajecten in mei 2022 zal het nodig zijn dat de P&P-begeleider minstens 19u aan de slag is, naast de andere rollen van inhoudelijke coördinator en ouderbegeleider.